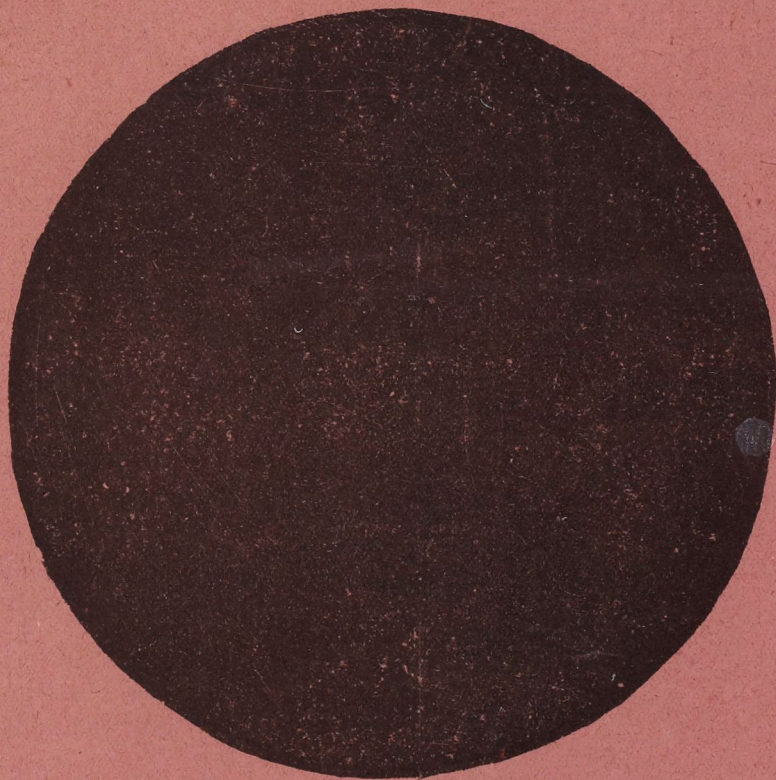

1

INTERNACIONÁLNÍ REVUE

DISK

LE DISQUE, REVUE INTERNATIONALE

DER DISKUS, INTERNAT. ZEITSCHRIFT

THE DISC, INTERNATIONAL REVIEW

IL DISCO, RIVISTA INTERNAZIONALE

P R A H A 1 9 2 3

PRAGUE, Černá 12, Tchecoslovaquie

DISK

INTERNACIONÁLNÍ REVUE
REVUE INTERNATIONALE
INTERNATIONALE ZEITSCHRIFT
INTERNATIONALE REVIEW
RIVISTA INTERNAZIONALE

SEKRETÁŘ
SEKRÉTAIRE K. TEIGE, PRAHA II., ČERNÁ 12a, Tchéchoslovaquie

Redakce = Krejcar - Seifert - Teige = Directeurs

Redakční zástupce pro Francii: Ivan Goll, Directeur délégué pour la France
Paris XVI.e, 27, rue Jasmin

" " " " J. Šíma, " " " "
Paris VI.e, 14, rue Sèguier

" " " Itálii: E. Prampolini, " " " Italie
Roma (36), Via Tronto 89

Vydává U. S. Devětsil
Praha II., Černá 12a. Tchécoslovaquie

Publié par Devětsil

Cena tohoto sešitu = 6 Kč.

Administrace a expedice: Studentské nakladatelství Praha II.,
Spálená ulice.

Zodpovědný redaktor J. Krejcar.

V 1. čísle „Disku“ zastoupeni jsou:

Au sommaire:

Altman, Archipenko, Černík, Delaunaye, Mies d. v. Rohe, 3 Fratellini, Birot, Goll, Gropius,
Krejcar, Lipchitz, Mrkvička, Nezval, Prampolini, Seifert, Sheeler, Šíma, Soupault, Štyrský,
Survage, Schulz, Teige, Toyen, Zadkine, Remo, Vančura, Honzl.

LE DISQUE - PRAGUE 1923

o b r a z

Štyrský

OBRAZ = živou reklamou a projektem nového světa a života
 „ = produkt života **VŠE OSTATNÍ = KÝČ!**

Funkce obrazu { praktické, účelné, srozumitelné
 propagační
 organisující a komponující

OBRAZ { energii
 kritikou
 hybnou silou } **ŽIVOTA**

Požadavek: obraz musí být aktivní

musí něco dělat ve světě, v životě. Aby vykonal úlohu, uloženou v jeho ploše, nutno ho strojově rozšířit 1.000, 10.000, 100.000 exemplářů. Reprodukce. Grafika letákem.

Nenávidím obrazy jako snoby, jež je kupují z touhy po jedinečnosti, aby mezi 4 stěnami estétského příbytku vzdychali před nimi v lenoškách (à la Matisse!). Obraz visící na stěně v uzavřeném prostoru, jalová dekorace, pro nic a za nic, nic nedělá, nic nechce, nic neříká, nežije.

originál — unikát

obraz není jen obrazem!!

Teige:

BUĎ PLAKÁTEM!

reklamou a projektem nového světa

Návrh, projekt nového světa — vynalézáním nových, krásnějších, užitečnějších forem a hodnot života

— tvořením nových, krásnějších, užitečnějších forem a hodnot života

Reklama a propagace nových, krásnějších, užitečnějších forem a hodnot života.

Nový svět neleží ve hvězdách, v oblacích, ale na zemi. Mnohé z nového světa už známe, máme a žijeme

PROPAGACE

nové krásy, zdraví, rozumu, svobody, řádu, radosti, veselí života.

Goll: Chapliniada (kino). — Černík: Radosti elektrického století. — Nezval: Rozumnost bezhlavé veselosti. — Krejcar: Amerikanismus. — Birot: Poesie pléneru. — Teige: Paříž. — Seifert: Paříž. — Picasso-Seurat: Cirkus. Ill. Internacionála. — Film (Variété, Cirkus)

Reklama: ideji

knih

revoluce

akcí a atrakcí

Rozhodně **ne** propagace: „Máněsa“, Ibsena, Stinnesa, Poincaré, buržoasie, sociálpatriotů, akademií, salonů, KU-KLUX-CLAN

OBRAZ

stavět

kladná činnost

objektivní

bourat

záporná činnost

osobní

ŽURNALISTICKÁ KARIKATURA REVOLUČNÍ ničí, bičuje, nenávidí.

FORMA: diktována účelem: stručná, přesná, srozumitelná, zábavná, přehledná, konstruktivní, prostá; žádná dekorace, ornament, titěrnost, literatura, psychologie, mystika

K r á s a b e z d u š e

NÁVRH NOVÉ ZEMĚKOULE

o b r a z = konstruktivní báseň krás světa

NE: reprodukce, záplatování, imitace, restaurace, idylisování, sentimentalizování. Písmo v obraze má svůj praktický smysl. (Plakát!) Mluví. Jaký ostatně je jiný smysl písma? U kubistů litery jen dekorovaly plochu svou moderní výrazností.

Projekt nového světa může vypracovati toliko NOVÝ ČLOVĚK programové práce krajně reelní, že musí i dobrou podvědomou práci potírat jako nespolehlivou

Práce — toť program

Obraz vykonává svou funkci v životě jako každý jiný produkt lidské práce.

Obraz — výrobek života pro konsumenta, jenž slove svět.

Obraz — nebude nadále rozmnožovat bídu, ubohost, zoufalství, zpodobovat tíživé nedostatky dnešní doby, sociální křivdy, břich kapitálu, předměstské atmosféry.

Obraz — sociální bídy nikomu nepomůže, je vyráběn z nemohoucnosti vytvořit energickou revoluci nové řády, nový svět.

Obraz je produktem doby. Obraz není reprodukcí doby. Dobu zobrazí foto, film, obrázkové časopisy atd.

FOTO: objektivní pravda a průkazná jasnost nade všechny pochybnosti. Foto zabila kýč (díky!) ale nezabila obrazu! Uspíšila vývojové vyjasnění výtvarnictví.

Foto: dokument doby a krás tohoto světa. **Obraz:** projekt a tvorba nových krás, nových hodnot, malovaný **portrét** s ním nemůže konkurovati ani „pro indiv. pojetí + nitro umělce“, (vlastnosti kyčařů, fráze). Foto schopno ohromného technického vývoje (rozměry, barva, jasnost, rychlost). Barevný Gauguin = 0 proti dokonalé barevné foto z trópů.

Foto uskutečnilo sny starých mistrů od pradávna — proč se jim ještě dnes pošetilci obdivují? — protože jejich malířský ideál nebyl než imitací reprodukcí. Ilusionismus.

NOVÉ TVARY UMĚNÍ DNES A DENNĚ VZNIKAJÍCÍ

nejkrásnější báseň: telegram a foto — úspornost, pravda, stručnost.

Viděli jste ve filmu státi u moře Pickfordovou, pomalu otáčela hlavu a dlouze a nyně dívala se svýma jasnýma očima na nás — t. j. na několik set, několik tisíc lidí — **MONO LISO** — nemůžeš konkurovat!

Přirozeně, že malíři à la Nejedlý & Beneš a celé zástupy jiných bojují proti moderně, jež se na ně řítí jako lavina; marně, nemají dosti síly, aby dovedli najíti pevné a vhodné místo pro sebe a svou práci v dnešním světě — jsou zcela zbyteční paraziti. Foto je dokonalejším vyprávěčem než oni.

Umění minulosti	Umění přítomnosti	
Reprodukce světa a života	a) Foto Reprodukce světa a života dokonalejší, poučnější	b) výtvarnictví a poesie projekt nového života nové krásy nové hodnoty

Nenávidíme galerií, kde po staletí plesnivi obrazy (věčná paměť). Zdraví světa a jeho mládí závisí na faktu, že vše se spotřebuje a nahradí novým. Proto svět nestárne, každou hodinou je mladší a krásnější. Kdyby nebylo historismu byl by svět o několik století mladší.

TRADICE: staří mistři pozorovali historická díla, aby viděli, jak nemají malovat. Moderní malíř rovněž, nebo ještě lépe: vůbec si jich nevšímá.

NEKONSERVUJME MRTVÉ!

ODSTRAŇTE MRTVOLY, NEBOŤ ZAPÁCHAJÍ!

Pokrok a vývoj: nic nebude nemožného, všechny reelné projekty uskutečnitelné, vzdálenost = relativní. Pro smutné milence vypěstujeme černé růže. Naše projekty nebudou horečné sny, utopie, ale budou reelně poetické.

POZOR:

Nutnost rozlišování. Co z dnešního světa je základem nového? Obraz se zrodí z přemýšlení, konstruování a kombinování reelních elementů a myšlenek a nebude povrchním nadšeným pohledem. Epigoni rozmnožovali, špatně vyráběli. Přichází na jejich místo **stroj** + mechanická reprodukce. Bude méně obrazů a více mechanických reprodukcí.

MILUJTE NOVÉ OBRAZY

Květen 1923.

A b e c e d a

Vít Nezval

J. B. Rimbaud :

„Vynalezl jsem barvu samohlásek! —
A černé, E bílé, I červené, O modré,
U zelené!“ — (Alchymie slova.)

A

nazváno buď prostou chatrčí,
ó palmy, přeneste svůj rovník nad Vltavu,
šnek má svůj prostý dům, z něž růžky vystrčí
a člověk neví, kam by složil hlavu.

B

oranžový plod, lampion mléčné záře,
jímž matka poprvé opojí v kolébce syna,

B

druhé písmenko dětského slabikáře
a obrázek prsu milenci.

C

září jako měsíc nad vodou!
Ubývej, zhasni, měsíci veliký,
romance gondolierů na vždy mrtvy jsou,
tož vzhůru, kapitáne, do Ameriky!

D

luk, jenž od západu napíná se.
Indián shlédl stopu na zemi,
poslední druhové zhynuli v dávném čase
a měsíc dorůstá, prerie kamení.

E

nevím, k čemu bych Tě přiroval,
tři linky, táhlý tón tvůj zaznívá,
telegrafistce někdo lásku lhal?
tři linky, každá stejně pravdivá.

F

písmenko té, již měl's nejvíce rád,
rty úží se zas jiné k polibku,
zbylo jen písmeno, vzpomínka a chlad
M písmenko té, již mám nejvíce rád,

g

Teď vzpomínat mi každý dovolí
při **g** na pohotost Fairbanksova lassa.
Na zemi řije stádo buvolí
a já jím argentinský řízec z jejich masa.

H

člověk vydechne a nedýchá pak již,
clown skočil s hrazdy, hudba mlčí — drum!
jen v koutě šaška tleskat uslyšíš:
— Výborně, já jsem také publikum!

I

pružné tělo tanečnice.
Nad hlavou červený vějíř plápolá,
kapelníkova rudá kštic
nejvyšší tóny! Indianola!

J O

Přes Německo do Francie
dudák se svým měchem větry pluje;
chodské písně pomalu
hvízdá na svou píšťalu.

K

v optikově skříní viděl jsem.
Paprsek letí tam a zase zpět.
Zrcadlo? Moje podobizna? — Býtí básníkem
je být jak slunce, býtí jako led.

L

horizontála, **L** vertikální směr,
inženýr ví, že vzácná lýra jejich,
studenti říkají ti chybně uhlohměr,
dělníku svítíš jak lampička na kolejích.

M

jasná hvězdo chiromantie,
úspěch se s hlavní čarou kříží,
život a srdce, dvě mocné linie
ve smrti dlaň tvou navždy k spánku sklízí.

N

Od hlavy až k patě
milenec k milé je láskou přitážen,
láska je vratká však
jak spojovací linka hlásky **N**

O

dráha komety, znamení astronomovo,
elipsu nekonečností též zvou.
Zas věčnost! Po Einsteinovi? Tajemství
Ahasverovo.
Ó, ano, každá rovnice má svoji neznámou.

P

jako tabulka na rozcestí,
v lidové mluvě **P** symbol každé cnosti
a někdy tebou mluví všechna lidská bída:
žebrákům vstup se přísně zapovídá!

RRR

— bubínky daly se na pochod,
přes devět mostů, přes sedm vod —

RRR

— Komedianti z Devětsilu
rozbili stánek na březích božského Nilu.

S

V planinách černé Indie
žil krotitel hadů jménem John.
Miloval Elis, hadí tanečnici
a ta ho uštkla; zemřel na přijici.

T

dvojnásobná šibenice,
popěvek smutný, popěvek o smrti,
zahynulo jich pod ní na tisíce,
zahynul pod ní Josef Kolínský.

U

připomínáš tiché dětství naše,
bučení kravek v zátoce,
v plátěných košilkách pastýřské mesiáše
a smaragdovou zeleň ovoce.

V

odraz pyramid v žhoucím písku,
v konstruktivní báseň hodná Disku

W

Kasiopea jak letec bezúhonná,
kroužící nad hlavou mocného faraona.

X

Kajново znamení na hlavě zmije,
X věčnost, X jed, který stále tě otravuje.

Y

Dnes jsi jen hračkou pro děti,
za strojních pušek vyrostly pohádky naše
a přece v dávném století
zabil prakem David Goliáše.

Z

na rozloučenou — nuž tedy s bohem již!
Desáté můsy vzpomeneš, zubatých giglat, stfelce.
Ach, každé loučení má zuby? Ó, ano, však
ty víš.
Zubatá dráho, vzhůru po Eifelce!

R. Delaunaye:

Kresba pro „Disk“

Divadelní projevy ulice

Honzl

Reklama

Herec byl až doposud služebným duchem. Půjčoval se literatuře.

Ulice nemá horšího herce. Reklamního sluhu. Nosí kaširovanou homoli cukru. Půjčuje své tělo pro Od-kolkův chléb. Dává se divadelně formovat jako Lariónova loutka pro reklamu tuku Visan. Svými účel-nými strojovými gesty nového herce překvapuje na-jatý dělník obecnost před výkladní skříní továrny A. B. C.

Díváme se na tyto lidské loutky ne bez lítosti. Připomínají herce ve hře F. V. Krejčího nebo E. Vachka. Jaké neřestí to sloužíte?!

Nebylo by ovšem lepšího služebníka, který by ne-sloužil chlebu DZ, margarínu FTM a botám A. J. — ne-divadelnosti E. Vachka — ale byl sluhou chleba, tuku, bot a — lidí (t. j. obecnstva).

Maska

V masce je hrdinství. Od okamžiku, kdy si herec nalíčil obličej do Macbetha byl lidské básnivosti hrdi-nou. Ale toto hrdinství je chudé. Nejde o to, že herec lhal, ale že jeho lež byla ubohá, tím ubožejší, čím vážněji ji bral. Herec klamal naše smysly, které lační ochutnat jeho hrdinství se všech stran.

Ulice, závodisti, hřiště, film mají hrdinnější masky. Znáte obleky pilotů. Jejich střídma šed působí na moderního člověka silnějšími emocemi než světelný efekt Ikarův. Poznáváte v tvrdých kožených přilbi-cích letců za motorovými vodiči racionálně zformo-vanou odvážnost masky? Její hrůza je vypočítaná, přesná. Její patos je dokonale vážné přes svou ekstra-vaganci. Její typický, srozumitelný tvar zahrnuje v sobě sta obměn dramatických situací. Neslibuje, než co může dát — vítězství.

Maska ironicky přiléhá na lidské tělo. Přikrývá jeho nedostatky. Maska potápěčů neironisuje však člo-věka svou těžkopádnou směšností. Ironická nepřá-telství k člověku měly jen masky herců, předsta-vujících polobohy. Maska potápěčova je veselá, pro-tože předstírá pohyby stroje, který je vlastně člo-věkem. Sesměšňuje stroj převlečený za člověka. Je o to veselejší, oč je bezpečnější.

Jsou však masky odporné ve své hrůze. Plynová maska vojína má všechnu svou válečnou neřest v dlouhém, klátivém, jakoby vyhřezlém tvaru. Její bez-účelné hrdinství, její zbytečná smrt jsou nejstrašněj-ším děsem moderní civilizace. V ní jest drama hrůzy ze života, hrůzy z pohybu a hrůzy z volného vy-dechnutí. To je princip dramatu, které se tak zpro-tivilo novému obecnstvu. Kde smrt je hlavním před-pokladem.

„Smrt pro smrt“, „Civilizace pro civilizaci“, „U-mění pro umění“ jsou asi stejně ohavná hesla. Pro-tože neznamenaají než konec životu, konec civilizaci a konec umění.

Sport

Sport je zásluhou osvětářů, lékařů a profesorů tělo-cviku nepochopen. Sport je divadlem.

Není známkou zdravého století. Nemylte se. Ů-spěchy sportu nejsou v tom, že mnoho lidí hraje tenis. Význam sportu spočívá v tom, že tisícové zástupy na-vštěvují matche. Sport není zdravým projevem or-

ganicky zdravého jedince ve společnosti. Sport je organickým příznakem nemocných let. Sport je před-mětem básnivosti lidské. Sport je diferenciací práce stejně jako by bylo diferenciací mít automaty nebo básníky pro básně. Sport je professionalismem. To znamená: přísně racionální činnosti tvůrců. Tito po-skytují lidem, divákům bohatství vášnivých emocí.

Podívejte se na ženy, teoretické sportovce a děti, abyste pochopili, že divadelní význam sportu daleko převažuje účel, který mu přimysleli lékaři, národohospodáři a sanatoria. Sport neléčí neurosu. Sport ji předpokládá.

Výhoda divadelnosti sportu je v tom, že je opti-mistická. Že se divadelní básnivost upjala na člověka. Že věří v člověka, v jeho rychlost, obratnost. Že je tak všeobecně srozumitelná. A že dovede budit tak silné sensece.

Demonstrace

Revoluční průvod, demonstrace jsou špatným di-vadlem. Nedostává se jim divadelní ironie.

Dobří revolucionářští dělníci jsou špatní herci. Stří-lejí doopravdy. Jejich drama nevyšlo ani v Nouvelle Revue Francaise ani v Aktionu. Je v jejich krvi a hladu. Nebylo horšího dramatického literáta, než jsou tito dělníci. Není v nich ani za mák literatury. Nebyli snad ani ve Volksbühne ani v Socialistické scéně.

Je známo, jací jsou básníci zbabělci. Chceš by tedy někdo nadělat z dělníků a demonstrantů zba-bělců? — nelze si divadelně hrát s jejich revoluč-ností. Je to nebezpečné a málo veselé stavět v cestu průvodu dělníků kaširovanou stěnu a improvizovat jejím rozbitím „Svržení kapitalismu“. Je to nicotné a směšné. Veselé jsou jenom opravdové revoluce.

Demonstrace nabývají formy jen svým obsahem. Největším nedopatřením je demonstrace, která neví, co chce. Tehdy teprve pomýšlí se na červené šátky, krojované dělníky a kde co ještě.

Slyšel jsem vpravdě básnické táborové řeči a viděl jsem mohutně působící demonstrace. Nedovolil bych však básníkům řečnění na nich, ani divadelníkům pořádání jich.

RADIUM

Ivan Goll

Pour guérir mon amour
Les sept merles de sept heures du matin
Ne me suffiraient plus
Pour guérir mon amour
Les mille étoiles de minuit
Auraient trop peu de calories
Pour guérir mon amour
Il faudra la chair vive d'un million de coeurs
Dont le gramme de douleur distillée
Peut-être mes amis
Guérira mon amour

Nové básně

Jaroslav Seifert

Večerní světla

O
Ve kterém slovníku a na které stránce
našel bych něžná slova lásky,
neboť nejsem básníkem a nastala noc

L
uprostřed světél stříbrné křižovatky.
Auto, lyšaj, noční můra, tykadla světél,
černý koberec noci, srpek mezi hvězdami,

L
hodiny zpívají noc, před tebou kdybch klečel,
svou podobu vtisknu ti do dlaní.
Rozepni ruce a dlaně, anděl rozpíná křídla,

A
žluté světlo lampy na stole a dvě židle,
svá ústa polož na mou tvář, abys u mne byla,
polibek dlouhý jako píseň, záclony bílé.

G
Krajkami polštářků díváme se do ulice,
auto, lyšaj, noční můra, stříbrné křižovatky
a dítě třetí hvězda lásky usíná na kolébce,

U
zpíváš, hladíc rukou jeho bílé vlásky.
Láska je modlitba, vyslyšená v tuto chvíli,
svět ztrácí se pod očima jako obraz v kině,

M
sevři mne k sobě, anděl sám sebe svírá křídly,
rozkoší očí zavíráme a neslyšíme.
Výkřiky světél burácí jako bouře v dálce,

M
sametový stín tvého profilu padl na moji ruku,
ve kterém slovníku a na které stránce
našel bych slova lásky hodná muže:

Y
měsíc, havran a růže.

Marseille

Rybář nakloněn z lodi loví až do večera,
ryby jsou podivné krásy, červené, zlaté a cizí
a chobotnice, jež ve vodě všemi barvami hrají,
tvým očím v oku sítě úplně zmizí;

běda vám, hvězdy, stříbrné mince otvírající
nebe,

již stoupá pirátská loď, měsíc na obloze,
stoleček v kavárně stojí vedle tebe
jako když plameňák spí, stoje na jedné noze,
podle znamení smíchu ta děvčata poznáte,
hladina moře je zrcadlem hvězd a světél,
černoši v noci jsou černější stokrát
a ty, krásko, před kterou kde kdo už klečel,
oči máš hluboké jak moře u ostrova Ifu,
nevím, zda by se našel někdo pro tento večer,
jenž stoje u tebe, s tebou by odolal hříchu,
na rok svého mládí, na hraběte Monte Christa
na břehu moře každý si vzpomínal dozajista,
vždyť oči ryb jsou jako oči tvého koníka
z mládí,

byl dřevěný a viděl's v nich svůj smích,
jak v očích ryb, jež mrtvé v hromadách tady
plápolá mlhavá hvězdička v oblacích,
třiatřicet jazzbandů v slavné ulice Belsunce,
jeden po druhém umlká s novou hodinou ranní,
všecky nevěstky už spí, nevzbud' jich ze sna
a vedle každé černoch, ruka jeho tmavá,
spocívá na jejích prsou vši svou tíhou,
jako když černý pavouk jim srdce obetkává
zlověstnou pavučinou.

Miss Gada-Nigi

Noc, rozpiatá havranní křídla, buben tmy,
na vissuté hrazdě sedí Miss Gada-Nigi
a dole v písku usíná clown jako pták,
sníh jeho snů padá,

trhlinou plachty usmívá se Gada-Nigi na
hvězdy,
naslouchajíc tikotu hodinek ve svém náramku,
učí se tančit na hlavě vzepiatého koně
a v krajkách mlhy věčnost mezi hvězdami.

Tikot hodinek, odlesk nekonečna na clow-
nově tváři,
v komediantském voze zaplakalo dítě,
vztahujíc ruku po hvězdách matčiných prsů
a ptačí píseň houpala se na větvi jasmínu,

když obráceni k sobě zády milenci a sebevrah
pod světelným slunečníkem lucerny,
spatřili hvězdu padající nocí tisíce let
jak shasla v leknínech mělkého basinu.

Ó, Miss Gado-Nigi, nepřemýšlejte o hvězdách,
neboť v čarách ruky sevřen osud, clown,
já i vy,
to, jen milenci umírají bezděčně láskou, jen
slyšte,
v polibku ztichly dvě útlé flétny dechu.

Na severozápadním pobřeží

Schulz

Na severozápadním pobřeží, blízko Fata-Tuara, stávalo ono děvče s vlasů tak jasnými a jemnými jako paprsky světla elektrických žárovek. Tisíce tváří ve světě relativně stejných. Jaké možnosti!

Tam klesla na kolena a plakala, prosíc toho dne o smilování a zalomila rukama. (Poslední výprodej oddanosti!) Oblačnost moře. Nemotorná rusalko, co ještě chceš? Kloužeš po ledovci níže a níže, snad někdy přijdeme do země jiné měsíčné záře, snad tam, kde šedě průsvitná noc se klene nad Rue de la Gaité a uprostřed ní stojí kabaret „Moraliste“, kde kdysi jsi tančila své osudy.

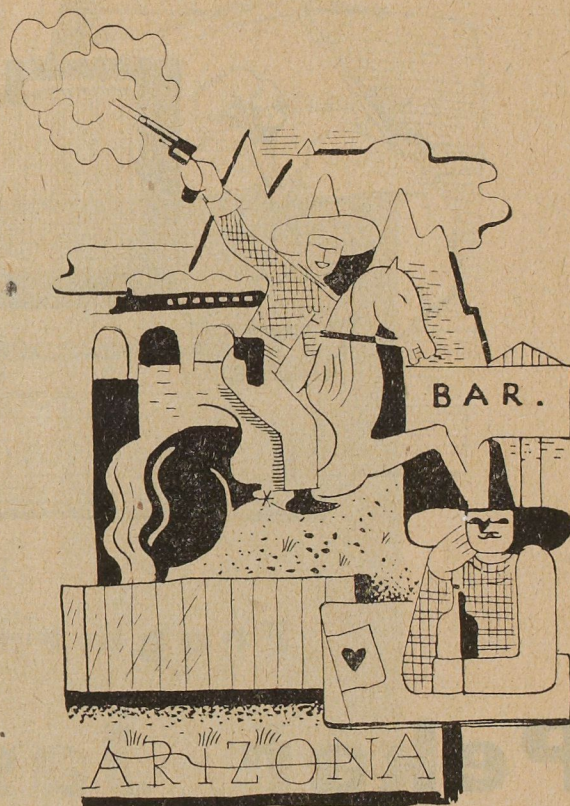
Hrdlo zabitého bylo žluté jako plamen plynu. Trochu váhání nad mrtvolou toho, který snad někdy miloval ženu tlustou jak náhrobek, aby pak zemřel pro ohebnou tanečnici zde v této zátoce, odcizené badatelům. Milenec, který míval halucinace toho, co není.

Nuže, zda si ještě vzpomínáš tlustý Macú, statečný kapitáne podlounického škunera a ty, Santa Lucio, lodní kaplane s vypálenou šibenicí pod lopatkou, který jsi umíval latinsky jen když jsi se opil anebo dával poslední pomazání, zda vzpomínáte, jak jste s elektrickou svítilnou a se zlatem sestupovali do černých kolmých šachet pobřeží a vaše stíny na stěnách byly podobny písmům minulých století?

Plachta se jásavě rozpíjala k odjezdu. A ty, neznámý, stojíš mlčky na břehu, drže v náručí onu zlatovlasou lady Godivu, která má utkvělé oči náhle zabitých. Krásné jsou ze severozápadního pobřeží námořnické písně o šesti notách.

Příběh skončil dramatem na tendru rychlíkové lokomotivy.

F A I R B A N K S

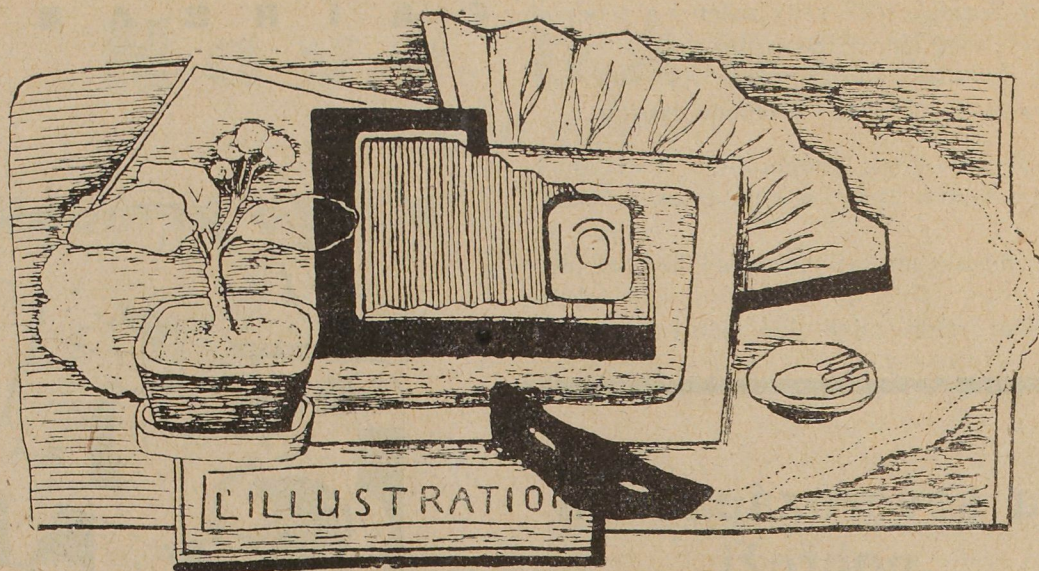

Mrkvička

Le Pirate

Philippe Soupault

Et lui dort-il sous les voiles
il écoute le vent son complice
il regarde la terre ferme son ennemie sans
envie
et la boussole est près de son coeur immobile
Il court sur les mers
à la recherche de l'axe invisible du monde
Il n'y a pas de cris
Pas de bruits
Les chiffres s'envolent
Et la nuit les effare
ce sont les étoiles sur l'ardoise du ciel
projets
Elles surveillent les rivières qui coulent dans
et les poissons
l'ombre
les amis du silence
Mais ses yeux fixent une autre étoile
perdue dans la foule
tandis que les nuages passent doucement
plus forts que lui
lui
lui

REMO

Fragment románu

Pekař Jan Marhoul

VI. Vančura

Durdilova komora měla jediné okno; tudý vcházel strašná noc souchotinářova a ráno, jež se ozývá zpěvem kohouta. Nemocný zlomen ve hřbetě zdvihal se z cucků lůžka, zevluje na ně celé hodiny. Bývalo temné a bývalo hvězdnaté. Oheň horečky dýmal z chorého těla a sršel světlem obrazů, teprve jitra zvedalo úděsného spáče ze sna.

Vstal, chopil mlýnskou lopatu a držel se jí tak jako ten, kdo tone, se drží stébla.

Naděje phthisiků jej mýjela, zoufal si, slyše svištění vteřiny podobné smrtelným šípům. Láhev kořalky má něco síly a něco síly je i v Janově řeči, když mluví o daleké budoucnosti. Durdil přijímal tyto hostie, ale rozplynuly se jako milosti. Lze věřiti mnohým nesrovnalostem a krásám, avšak tělo jest tělo.

Vstaň, vezmi lože své a choď, kdo vyřkl toto strašné rouhání? Opakoval jsem všechny příkazy svému duchu, ale nevzlétl, nejsa nic, než dech mých plic. Ach! Lože mě unáší a plyne se mnou do říše mrtvých.

Marhoul přicházel k nemocnému a říkal: Františku, rozpomeň se na některé jaro, což nejsi tím, čím jsi býval?

Jan byl knězem Františkovým a Josefina byla jeho lékařem, srovnala stárkovy krámy,

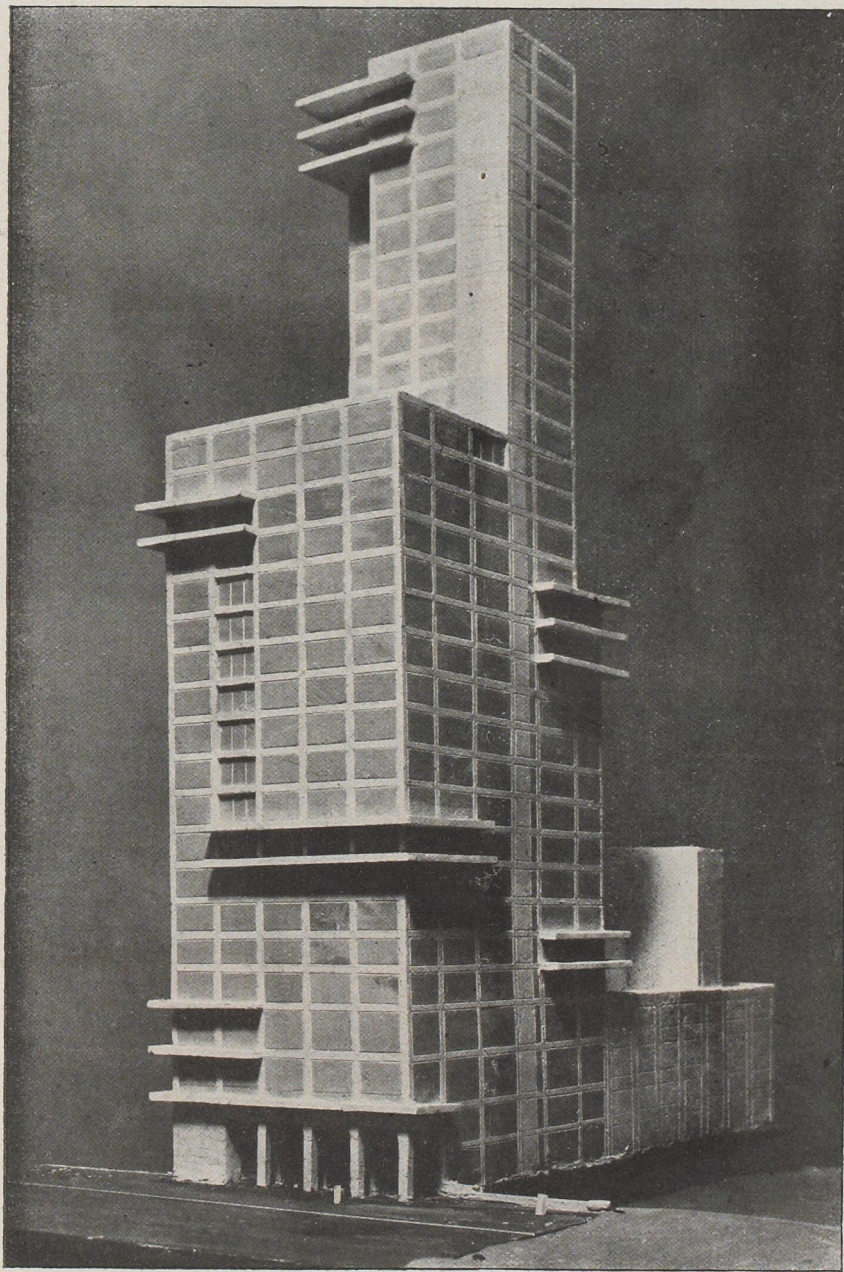
očistivši je z desetileté špíny, sušila jeho pot a prala chrchle, jež metal do kapesních šátků. S ní přicházelo ráno a úleva, zatím co Jan přivodil leda chvíličku rozjitření.

Jaká přátelství mohl uzavíratí muž již odsouzený? Děkoval Janovi i Josefíně mysle na odkazy zemělých, jakkoliv neměl nic mimo hadry, jež nashromáždil, dýmky, součástky jakýchsi strojů, lihové vařiče, pastě, provazy, krabice bez víka, staré svítilny, něco rozbitého porcelánu a mincí, ražených na paměť svěcení mostu; těch bylo deset. Opatroval toto haraburdí, vláčeje je z mlýna do mlýna a nebyl by připustil, že nemá ceny. Snad se na něm třpytily odlesky šťastných let.

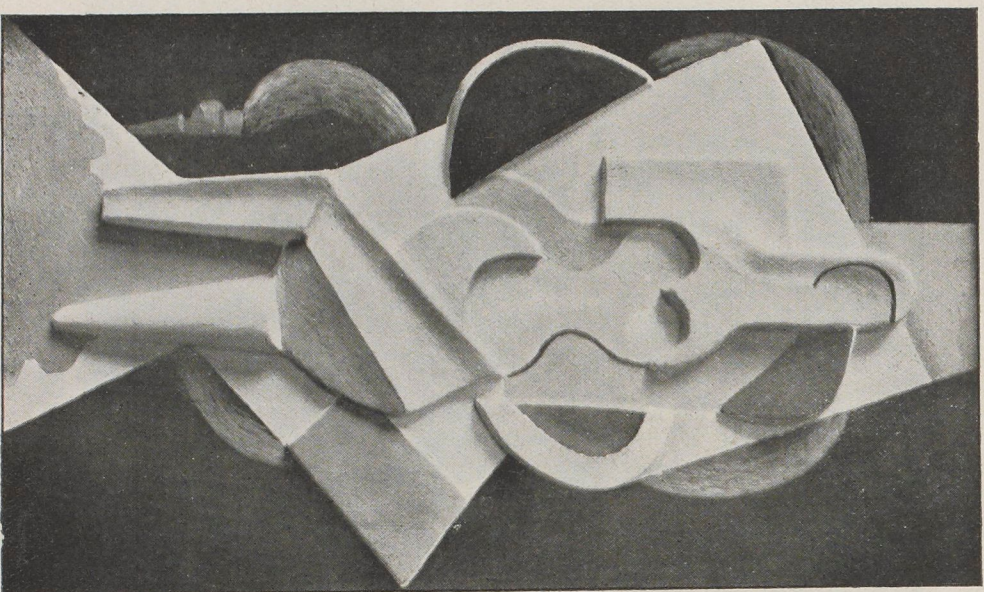
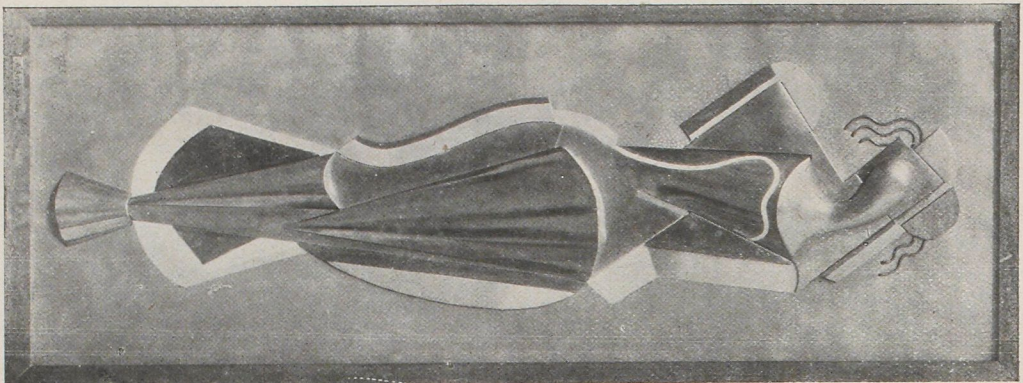
Galej, otročí loď, je děsná, avšak její zrcadlení na hlubokém moři a tvar, jež vidíš stoje na břehu, když odplovává, jeví se ti velikolepým. A pohled umírajícího je dlouhý třicet let. Robotárny, kde se dřel, spal a jedl, byly krásné z této dálky a koruna slunce zářila nad nimi.

Tato zima jest nejzazší břeh. Nic, jež se plazilo za Františkem Durdilem čtyřicet let konečně v Nadelhotách se utváří a sevře v ticho a hranol rakve.

Jednoho dne nemocný nemohl vstáti, Marhoulvi již posnídali a hrnčec Františkův při-

*WALTER GROPIUS & A. MAYER: Soutěžný návrh na mrakodrap
pro Chicago-Tribune.*

Portrét sochařů

ARCHIPENKO

Čtěte:

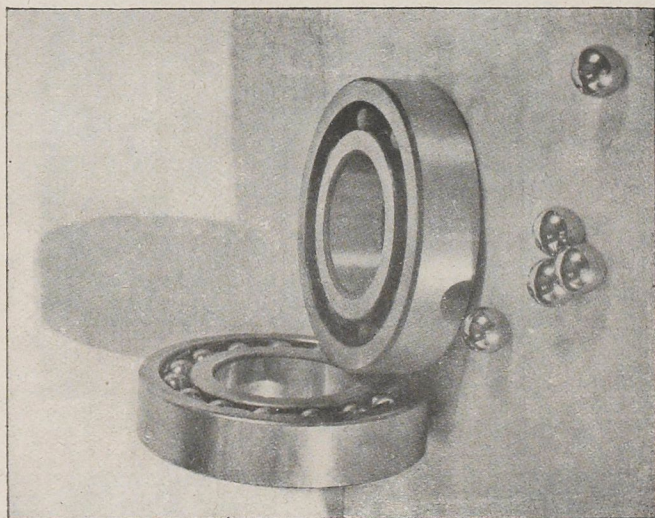
**K. TEIGE: ARCHIPENKO
s reprodukcemi, Cena 4 Kč.
Nákladem Devětsilu.**

Skulpturní malby

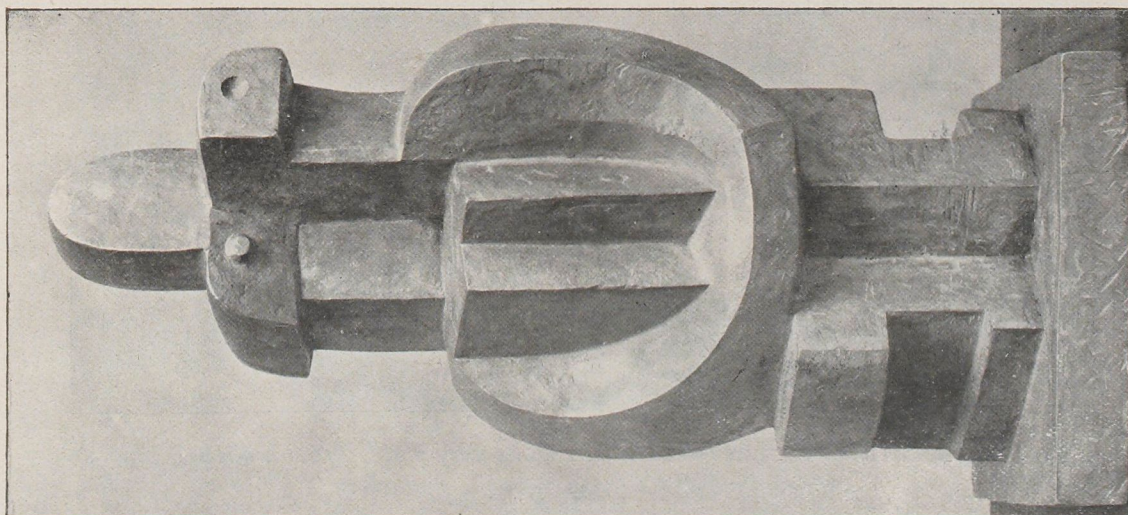

Photo Marc Vaux

ZADKINE

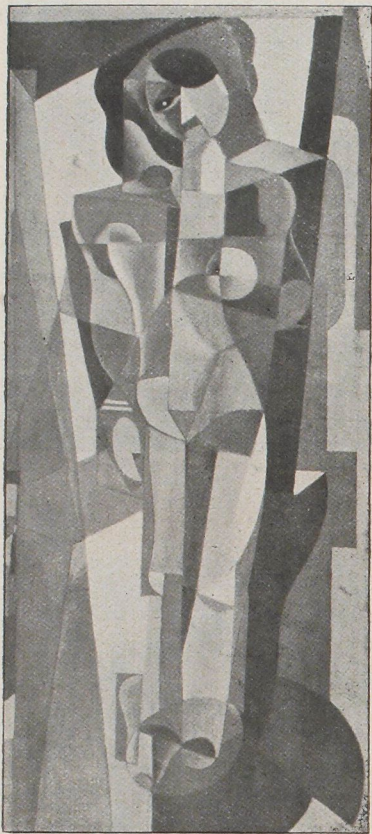

KULIČKOVÁ LOŽISKA

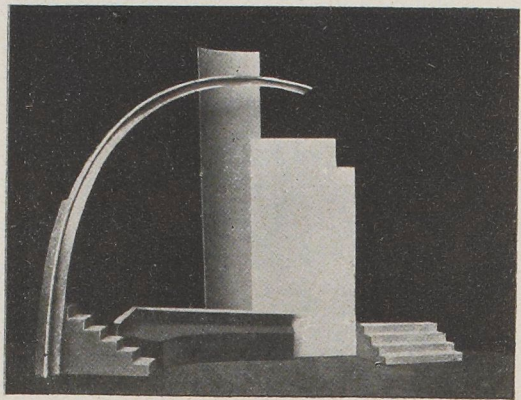

LIPCHITZ

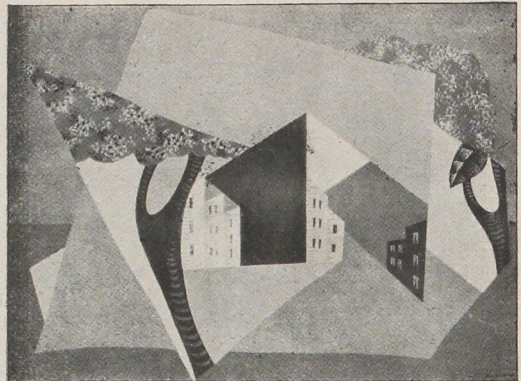
MODERNÍ PLASTIKA

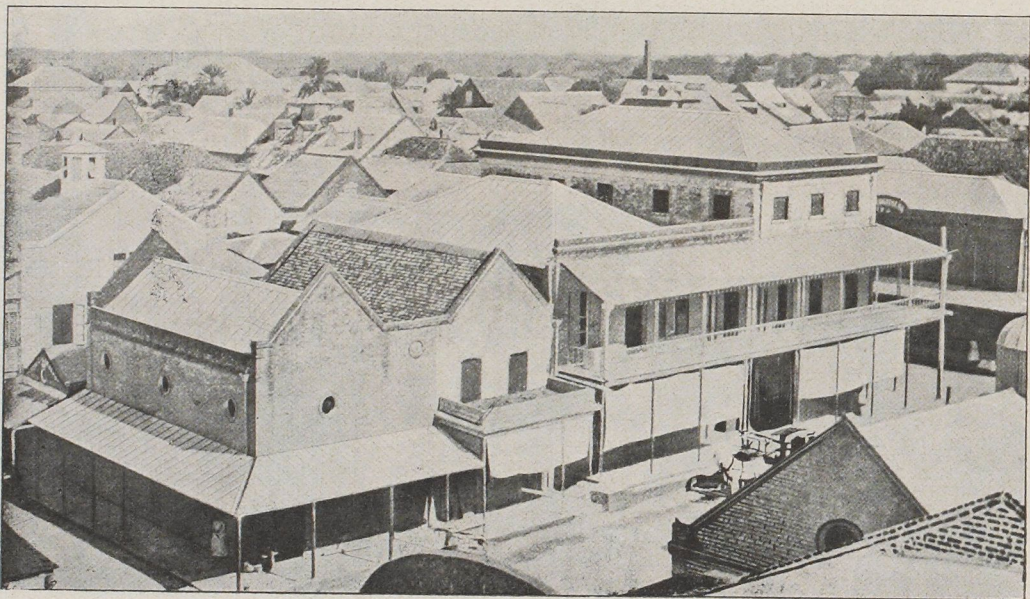
Prampolini

Allman

Survage

ARCHITEKTURA NA JAMAICE: Bez dekorací, čistá, prostá, účelná, plně korespondující s prostředím a podnebím

kryt pokličkou doposud stál na plotně. Když nepřicházel ani o šesté, paní Marhoulová řekla Janovi: Podívej se do komory, stárek snad stůně.

Pah, odpověděl, včera byl veselejší než jindy, donesu mu snídani.

Vešel, rozvíraje široce dveře a dupaje, jakoby nesl na svatební hostinu džber vína. Ale bylo mu brzy umlknouti. Vyšel po špičkách a přivedl ženu k Františkovu loži. Umírá, řekl, klada ruku na její paži, nech peřiny peřinami, nepřekázej mu, již odchází.

Lůžko umírajícího, uděsný kočár, bez pohnutí ujížděl k branám smrti. Viděli stékati roztavený pohled Františkův, jenž neměl dosti sil, aby se vznesl. Jan usednuv na pelest postele, vzal ruku umírajícího do své dlaně. — Avšak nepřipadala mu žádná veliká slova, když k němu mluvil.

V šedi tohoto prostoru smrti vznesl se hmyz bzuče, venku se honil studený vítr a obzor na východě prozářen světlem, otevřel se v tu chvíli v nebeský prostor.

Jméno jakési vesnice, o níž mrtvý vypravoval, vracelo se na Janovu mysl a opakoval je.

Vstaň, pravila Josefina, či lépe, poklekněme, neboť umřel.

Umyli jej, oblékli mrtvolu a pod hlavu mu dali polštář Jana Josefa.

Zde leží dělník a hvězdy se naň nesybou, ba ani kvítí. Neměl žádného sdělení naposled a žádnou pravdu nezůstavil za sebou. Jeho dílo je dávno prodáno. Snad ani nežil, je neznámý, nikomu nic není po tomto mrtvém a Jan sám a sám mu schystá rakev.

Jaké vojsko umrlců by muselo ležeti, jakou ranou by musel zníti pád těl, aby byl slyšán?

Ale dochroptí jeden po druhém v koutech, na slámě, nemajíce v rukách nic, než cípek hadru.

Příštípkář v Nadelhotách zanechal svojí práce a otevřel kapli, aby vyzváněl umíráčkem.

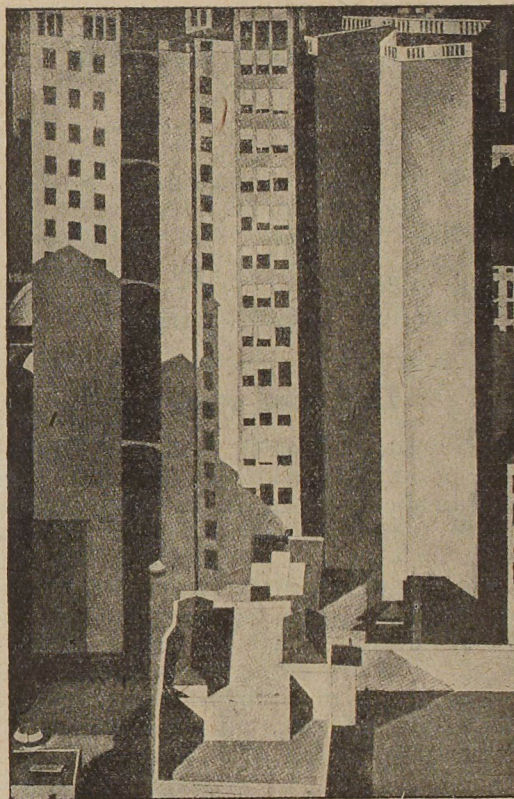
Zvoneček kašle a kvílí a kdo jde, staví svůj krok a kdo pracuje, přeloží svůj nástroj z ruky do ruky stana na chvíličku.

Zemřel chudý. Nic neměl, nic neměl.

Vesnice cedí lítost a heká směrem knadelhotskému mlýnu.

Zatím Jan zařídil věci na úřadech a zjednal vše, co se vztahuje k pohřbu. V ten den nadelhotský mlýn stál a jakkoli to byla středa, den, kdy Jan měl péci čerstvý chléb, pec zůstala temná. Josefina, prodlévající u mrtvoly, nemohla se přemoci, aby neplakala. Zažehla svíce. Komora mrtvého byla umyta a krámy srovnány na stůl; nyní mohly kráčet 3 dny, jimž jest projíti od smrti k pohřbu.

Již minuly a Jan zatloukl víko rakve, aniž kdo mrtvého líbal a rval z jeho lože a křísil kvílení a pláčem. Několik příbuzných, utahaných dálkou, již bylo jim projíti, choulilo se u nohou rakve.

Ch. Sheeler: New-York

FRAGMENT

P. A. Birot

Presque tous les arbres sont toujours en état d'ivresse et ne savent pas se tenir droit
Les bois sont des troupeaux d'ivrognes c'est pourquoi ils font peur aux enfants et aux femmes

Ce que je dirai sera brillant comme deux yeux son

désir courait devant comme un chien
Et quand son désir fut au bout de ses doigts il dit et l'espace fut transformé

Des gens s'arrêtaient pour regarder puis ils allaient mourir plus lois quelqu'un sourit
Et quelqu'un pleura et pourtant les lettres de l'alphabet forment une famille bien mise
Mais les six petits jours suivants ne peuvent pas souffrir ce gros Dimanche de bois

Qui se plante toujours au moment où ils vont joindre les six autres comme un point au milieu d'une phrase

Or le baiser est l'ainsi-soit-il des amants et la courbe dit-on trouve la droite ridicule

Mais j'aime les bouches décoratives fleurs au pochoir qui font très bien sur un visage

Et puis si le silence est bête comme une tasse de camomille le Printemps est un piano mécanique

P í s e ň A m e r i c e

Černík.

Včera to bylo naposled,
co hořel v básních věčný vznět,
dnes v Morséových znamencích
mám pro cit dětství mužný smích
a v úsečné chci složit vzlyky
radostnou chválu Ameriky.

Let nad mořem

V Hamburku stojí avion, jenž bílá křídla má,
a to je první sloka má, vrtulí zpívaná.
Nad Atlantický oceán se vznáším v kožichu,
ve vodě plují parníky, rychle, leč potichu.
Aviatik mi vypráví o velkém bezpráví,
jak nad Verdunem zastřelil Francouze do hlavy,
a vlnky dole lesknou se, jak v moři sledů je,
a velká brázda šedavá parníky sleduje.
A v zpěvu ostré vrtule, v benzinu zápachu
poledník jeden za druhým letíme k západu.
Moře je míle hluboké, jak víme ze školy,
moře je ještě hlubší však, hlava v něm za-
bloudí,
vystěhovalci chudobní za válek, za bouří.
A kdyby jednou vzbudil třesk andělů mrtvol,
stáli by lidé barev všech z rovníku na póly.
Lusitanie, Titanic se zlatem v útrobách
obdařily by chudáky jak v nejštědřejších snách.
Vystěhovalci mávají hadříky z Evropy,
zítra je k tváři přitisknou a slzou pokropí.
Ježto se derou v cizinu, jsou lidé důvěřiví,
mládí jim vzala Evropa, v Chicagu sešediví.
My máme srdce plno jediného přání:
zítra ráno v Nové Zemi býti na snídani,
kamelotům za 5 centů rváti noviny,
pohled z Yorku s americkou známkou,
po korábu poslat lidem z otčiny.

Vstup na americkou půdu

Sněží. Člověk by myslil, že v daleku
je vlhý podnebí a stromy ve květu,
že v cizině tíha ze srdce padá a hlava zapo-
mene
a nové souhvězdí s větvemi stromů bezpečnou
oblohu sklene,
s níž kroupy nerozbíjí oken malířů
ni ostrý sníh ti tváří nerozšlehá,
kde sedíme u plných talířů
a světlo sluneční na bílý ubrus lehá,
a zatím stříbro bílých teploměrů
klesá jak v krajích polárních
a kožešinu z medvěda na sebe beru
a na jazyku chutnám cizí sněh.

A žasnu:
Kde spatřím kdy paláce, strmější nežli skály,

kde by lidé blíže nebi umírali,
kde se národové jako písek mísí,
kde světelná reklama uprostřed visí?

Lituji:
Že ty ve sklepeních a před prahem dancíngů
a barů

nepodělí v hladu nikdo po dolaru,
že proseb v Novém Yorku neslyší,
že soucit tu zalidnil jen patra nejvyšší.

A počítám:
Co dlouhých vlaků vozilo kámen z lomů Ne-
brascy,
(železárny v Ohio či Chicagu chrchlily železné
trámce)

a vidím náhle evropské obrázky,
sevřené v černé tiskařské rámce:
Půdorys činžáků, oběd stavebních dělníků,
vědecké poznámky lokálních deníků.

A v Americe hle, zda
v slunce nevzplane každá prostičká hvězda;
vůbec i orchideje má Mr. Cork and Cie,
leč na nejedlé přeludy proletář v Yorku plije
a v baru, kde mají jen nápoje lihuprosté,
jsme o půlnoci jediní hosté:
kamarád z autodrožky,
i Angličan a z chicagské Češky,
i atlet a i šofér, který jak Chaplin náhle
zmizí.

Je velkolepé, jak se známe, ač včera ještě cizí,
a na nádraží k vlaku pod bělostnými světly
ulic jdeme pěšky.

Toulky po Americe

Výňatek ze železničního zeměpisu Ameriky:
Z nejdůležitějších tratí uvádíme trať: New York—
Philadelphia—Baltimore—Washington—Richmond.
New York—Chicago—Omaha—Portland.
New York—Indianapolis—St. Louis—Chevenue—San
Francisco.

Ve smutné noci, bičované uragánem, uprostřed
noci lupičů a vrahů
byl někdo pro Chicago, jiný pro Omahu
a já si koupil lístek až k vodopádům šumné
Niagary,

jež tekou z Erie do Ontaria.
Vše, co se píše, nejsou slova pravá,
větrná jeskyně je živlu příbytek a bitvy vřava,
a Indián zápalky tu nabízí a vzpomínkové věci,
jako na Sněžce či ve Švýcarsku zvykem.
Prodravše se vodstev velepisní a vlastním
křikem,

Goertzovým aparátem jsme se rozloučili
s pohádkou světa a projevem přírodní síly

Uzřevše v deseti dnech blankytná jezera, zvlně-
ná i ztuhlá v led,
stanuvše na trzích obilí, u oken kanceláří,
byli jsme svědky bezpráví v územích, čarov-
ných na pohled,
v Novém Mexice i Arizoně (v Rio Grande
hleděl jsem na divoké koně),
v Kansasu i v Texasu, v Minuře a Montaně,
v Oregonu a Nevadě,
od moře k moři, přes Illinois, mezi černochoy
žijíce,

Indiány s orlími nosy zříce zžírané nemocmi,
v táborech zajaté ve vlastní zemi
mluvících keřů, živých studánek, Skalistých hor
zhrozili jsme se skutečné krásy,
Ameriky, United States of North
America,

Ameriky živé, vykořisťované ve
svých synech,
věznící socialisty a Indiány, černochoy lynčující,
která se prostírá od 67. k 125. poledníku,
bičována jsouc Oceány do obou lící.

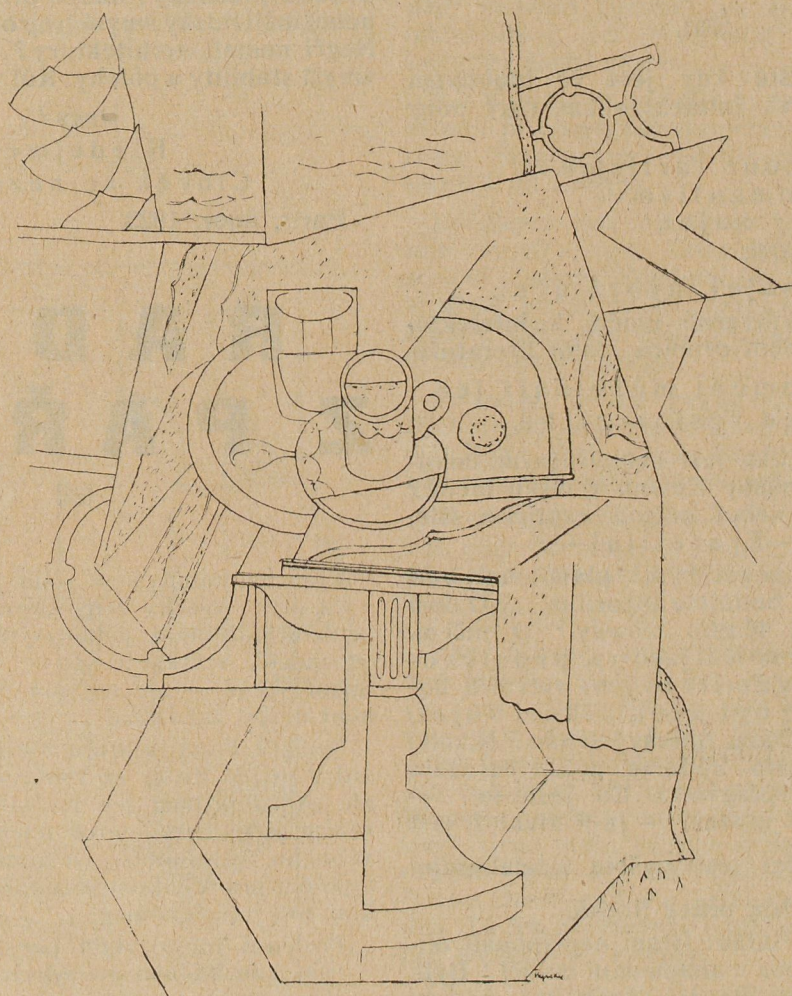
A stanuvše na ulici v San Franciscu,
v území Zlaté brány a zlatonosného písku,
voláme píseň srdcervoucí, píseň
Americe:

Země mužné odvahy a přímého pohledu, hym-
na práce, zpěv sirén,
země inženýrů, smart jezdců,
země krvavých stávek a pražádných ohledů,
země ledovců, jezer a řek, v nichž turista,
rybář a zlatokop žije své dny,
jakož nám pověděl Whitman a Bret Harte
i Mark Twain,

nad vlajku hvězdnatou už rudou pozvedni
a sraz se!

Sraz se v ulicích pod řinčícími okny
vlnami zhoubnými, z aut nastav barikády
a kabelem podmořským „Rudému právu“
zvěstuj:

Zde stůj,
dělníče od Ringhofferů,
Amerika povalila trusty, dělník je volný!

Štýrský

3 FRATELLINI

O výtvarném umění

Šima

Vždy a zvláště kdy jest ve hlubokém stínu rozumářství, intelektualism, l'art pour l'artisme:

L'art pour l'artisme =
romantism =
sujet,

byť to bylo i zátiší.

Nikoli sujet, nýbrž účel.

Obrací-li se výtvarné umění k intelektu, jest to chyba, neboť přebírá úlohu literaturě.

Výtvarné umění může dáti jen sensace fyziologické.

Negerská plastika jest neobyčejným dokumentem: jsou masky clownů v cirku méně? Ne! Jsou více, neboť nejsou exotické. Hle, trojice clownů — Fratellini —.

Kdežto před negerskými plastikami buď sníte o...? nebo budujete theorii o...? O čem přemýšlíte před těmito clowny? O ničem. Vzešli z téhož prostředí jako vy, prostředky všem srozumitelnými vytvořili komické figury (to byl účel, nikoli sujet) neobyčejného výrazu. Špinavý trhan? Nikoli! Barva, forma, gesto. Vědomé, určité seřazení vzbudilo pocit špinavosti. Co jest to? — Umění. Co jest umění? — Je-li život 1, jest umění $\frac{x}{1}$. Umění jest ovšem intelektuální práci jako každá práce lidská.

Forma? Na příklad: Islam nepřipouští obrazů; nebyli proto mohamedáni malíři? Byli, neboť měli (jako člověk všech ras a dob) smysl prostorovosti. Černý hod na bílé ploše.

Židům nebylo dovoleno zobrazovati lidskou podobu plasticky; nebyli proto sochaři? Byli, neboť měli lidský smysl trojrozměrnosti. Koule. Negři nemají architektury? Mají, neboť mají smysl stability a polohy. Kůl vražený do země.

Dnes?

Hledejme!

Člověk se nezměnil.

Paris, únor, 1923.

RADIO Z PAŘÍŽE

Goll

Duben 1923.

Francie domnívá se stále ještě býti Francií — a přece všechny ženy stárnou — také čtyřicetileté odřeknou jednoho dne, náhle stanou se menší, scvrknou se — Francie stane se Španělskem — ale to jsou území, kde poesie není dosud zakázána. —

Seine v Paříži vystupuje z břehů, když těžké srdce mladé dívky se vrhne do vln z 5. patra, ale to se přihází jen na jaře, kdy klobouky sezóny jsou mandlonově zelené — Eiffelka od výbuchu, založeného Delaunayem je zeleným topolem pro Velikonoce a měděnou korouhvičkou pro 14. červenec.

Poslední město, kde poesie není zakázána — ale kde básníci se zakazují navzájem, aby se lépe nudili — město, kde je tolik lásky a tak málo přátelství — kde je tolik žen a tak

málo sebevrahů — kde je tolik vojny a přece nikdy nevidíte vojáka na ulici.

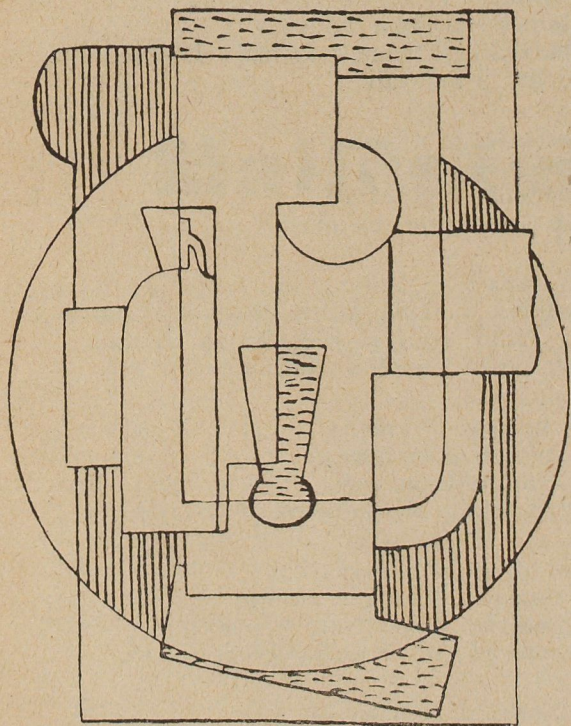
Světě, nezoufej, poněvadž máš Paříž a poněvadž v Paříži poesie není ještě zapověděna — poněvadž všichni vyslanci 1930 budou proslulými básníky a v ministerstvu zahraničních věcí je jich šest, kdož jsou aktuálně čekatelé — roku 1924 s novou Poslaneckou Sněmovnou přijde k moci i nové umění.

Zatím poslední malíř Citroen v 10 HP citroenovém voze a svěže modrý aeroplán maluje výklad nebes — kubisté v 10 HP citroen odjíždí do Itálie znovu objevit přírodu, — jediný Juan Gris zůstal kubistou, stal se klasikem a kterási ruská žena vztýčila sochu divému básníku Blaise Cendrarsovi.

Paříž, poslední město, kde básnictví není dosud zapověděno — lilie kvetou na návrší Montmartru — don Quijotti z Jižní Ameriky roztácejí Červené Mlýny a Modré Mlýny — francouzská kuchyně zůstává znamenitá i přes valutní situaci — francouzský film, s posledním „Pasteurem“ včetně zůstává špatný i přes valutní situaci — la Morgue zmizela a s ní mohla by docela dobře zmizeti i Poesie.

Ivan Goll.

(Psáno speciálně pro Disk a tištěno jako originál. Autoris. překl. k. t.)

Toyen

Der Amazonasstrom.

V. Vančura.

Aus dem tschechischen übersetzt von F. C. Weisskopf.

Ein Verbrecher aus dem Stamme Sioux lief zehn Tage und stiess am elften auf das grosse Wasser des Amazonasstromes. Breit und tief ist der Amazonas und wenn der brüllende Strom verstummte und nicht mehr gischete, so würden doch die Stimmen der Herden nicht von Ufer zu Ufer dringen. — Auf schnellen Pferden sitzt die Furcht, und der Speer des Grauens zersplittert in hundert Spitzen, die bis zu dem Mann vorschnellen. Er fällt zu Boden, stirbt.

Die kranken Füsse schlafen wie zwei Antilopen, und die Gedanken schwingen im Erglühen des Blutes weiter und weiter.

Der Geist Gottes schwebt von Anbeginn über den Wassern; die elektrische Wolke donnert, und der Sterbende wendet die Stirn dem grossen Himmel zu, erkennt die Unermesslichkeit der Welt und die Vergeblichkeit des Geschehens.

Breit und tief ist der Amazonas. Der wilde Strom, in dem Inseln schwimmen, ist der Weg eines Narren und die Stimme, die herrscht, schrillt im Lachen.

Du baust eine Mühle am Ufer des Stromes und die Kraft des Amazonas wird die Mühlensteine treiben. Zweimal im Jahr werden die Weiber kommen mit ihrem Getreide und an diesem Ort wird eine Siedlung erstehen, die deinen Namen trägt.

Zwanzig Meilen gegen Osten ankert das Dampfboot der Vereinigten Staaten; du bemächtigst dich seiner und wirst Herr des Stromes von hier bis zu den Quellen.

Nacht und Sterne ziehen über der Prarie auf, eine Büffelherde kommt zum Strom und eine neue Stimme wird hörbar:

Friede und Friede.

Zwei Männer vom Stamme Uhiu verfolgten den Mörder, fanden ihn, wollten ihn töten. Er aber war schwach und versöhnt. Einer von den Beiden holte Wasser und sagte: Trink Sioux! Der zweite schwieg. Der Himmel war bis ganz unten auf der Erde, aber kein Wunder geschah, denn drei sind keine Menge. Über dem toten Körper wölbte sich wie ein dreiflächiges Zelt der Friede. Sie legten die flache Hand auf die Leiche und die Kühle des Todes vermengte sich mit der Wärme der lebendigen Körper.

Ohne Unterbrechung strömt der grosse Amazonas hin und bleibt bis zum Ende der Welt. Der Gott dieses Stromes ist der Gott

der Menge und Fülle; nur grosse Dinge herrschen. Dein Verbrechen, Siouxindianer, dein Sterben und die vor deinem Ende geschlossene Freundschaft werden vom Sturm des Geschehens fortgetragen wie ein Hauch. Alles Festland ist reizlos und öde für dich in deiner Einsamkeit; die Welt besteht nicht für dich — wer gibt sie dir wieder?

Štyrský

Ilustrace k Nezvalovu „Podivuhodnému kouzelníku“

**Poetism =
umění dneška**

Šíma

Rosina Lodolla

Vít Nezval

Lásky se zapomenou
jak jména květin, bílé melancholie a ichthyo-
sauři,

Rosina Lodolla zpívá celý den do telefonu
číslo 893.

Centrála,
středisko polibků bezmála,
elektrický skřivánek je malá Lodolla —
všichni ji milovali.

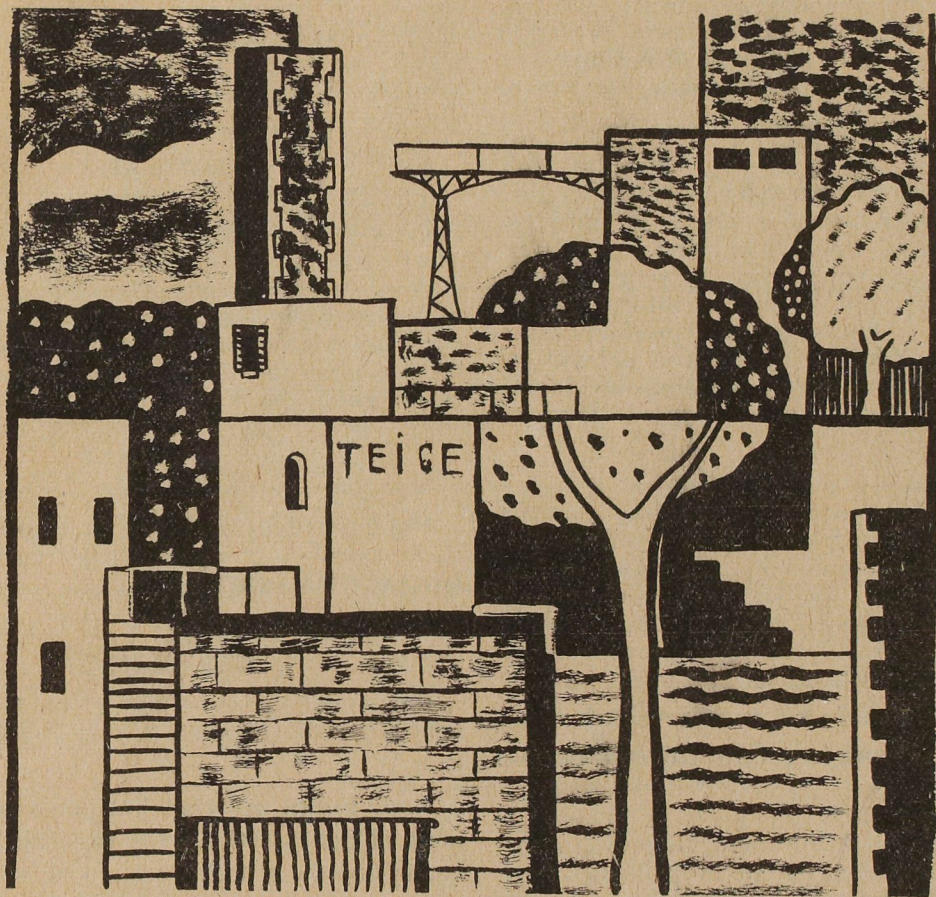
Detektiv po ní pase,
haló, detektiv!
Každého vypyťává se,
má 3000 korun na měsíc.

U Dunaje ve Vídni
vyhrává Lodolla každý boxerský matche,
do Prahy vrátí se vždycky za tři dni,
ach, každý telefon zbožňuje její řeč.

Je krásná, je krásná
jako jsou ženy historie,
jak asi milovat zná,
když nikdy se žádnému neodkryje.

Její otec je pokrývačem
a ona není žádná nevěstka;
vzpomeňte, vzpomeňte s plácem,
Jeanne d'Arc, hrdinka předměstská.

Nikomu dosud nedala,
má krajky na kombiné,
to je Rosina Lodolla,
ach, její sláva věčně nepomine.

Teige

Malířství a poesie

Teige

Moderní produkce výtvarná, slovesná, hudební, pokud je skutečně moderní, tedy pokud je skutečně hodnotná, basuje cele na kubismu.

Dnešní kubismus je ovšem zcela jiný, než kubismus 1909 či 1913. Fotoaparát zrušil společenskou smlouvu mezi malířstvím a skutečností. Od Cézannea k Picassovi dovršena ohromná práce: výtvarná produkce desinfikována od všeho zpodobivého, dekorujícího, anekdotického. Postup abstrakce, geometrisace dostoupil vrcholu: skutečnost, jež byla východiskem, zdeformovaná a posléze představena v souhrn autonomních, primérních, geometrických tvarů, výmluvných barev, ovládaných specifickými zákony obrazové kompozice a konstrukce, z jejichž harmonie line se silná poesie. Nyní nastoupena cesta opačná: cesta konkretisace. Cézanne dělal z láhve

válec, aby láhev vyhověla obrazové kompozici. Juan Gris dělá z válce, daného obrazovou strobou, láhev, aby obdržel kontakt s realitou. Geometrická skladba obrazu ožívována tu a tam doteky syrové životní reality, které navozují v diváku mocné emoce. Poesie náznaku, šifry, minima. Strojová doba elektrického století poskytla nové tvary, které okouzlují moderně vychovaný zrak, dojmají intenzivně naši sensibilitu. Italští futuristé usilují o mechanické umění, byť ne zcela logickou metodou, a autoři jako Léger, Archipenko, Lipchitz, Laurens, Gleizes a j. usilují o monumentalitu stroje ve svém díle. Životní podivná ulice, sportu, biomechanická krása, ustavičné drama na povrchu globu, které pozorujeme v novinách a zejména v kinu, stupňuje dramatism lidského žití. Estetika stává se fotografická a vitalistická.

Bezpredmetné kompozice, studující čisté tvary a jejich vzájemné vztahy, jsou zcestným důsledkem kubismu: Mondrian, Doesburg, suprematismus a pod. jsou v nebezpečí dekorativismu.

*

Problém nového obrazu? Bude ještě obrazem? Zajisté ne věčně. Obraz je buď plakátem, veřejné umění jako kino, sport, turistika — jeho místem je ulice; nebo je poesíí, čistě výtvarnou poesíí, bez literatury — pak jeho místem je kniha, kniha reprodukcí, jako kniha básní. Nikdy není správné nalepiti jej na zeď pokoje. Tradiční zarámovaný obraz znenáhla je opouštěn a pozbývá faktické funkčnosti.

*

Básnictví zbaveno Marinettim pout syntaxe, interpunkce atd. přijalo v Apollinaireových ideogramech formu optickou, grafickou. Báseň se kdysi zpívala, nyní se čte. Recitace stává se nesmyslem a ekonomie básnického výrazu je především optická, výtvarná, typografická, ne fonetická a onomatopoická.

**Báseň se čte jako moderní obraz.
Moderní obraz se čte jako báseň.**

*

Sochařství bylo odmítnuto moderní architekturou: zbývá jen kabinetní plastika, která však se přiči modernímu estetickému citu. Archipenko a Laurens snažili se převést je v malbu, obohatiti obrazovými elementy = skulpturální malířství. Lipchitz tvoří z ní formovou architekturu monumentální. Plastika v dosavadních svých druzích vymírá, jako vymřely fresky, mosaiky, jako zkomírá román, drama, jako vadne tradiční koncepce obrazu.

*

Stojíme před logickým důsledkem: fuse moderní malby s moderní poesíí. Umění je jedno, a toť poesie. Uvidíte (v 2. čísle „Disku“) **OBRAZOVÉ BÁSNĚ**, které jsou řešením problémů, společných malbě a poesii. Tato fuse pravděpodobně vyvolá dříve či později likvidaci, třeba pozvolnou, tradičních způsobů malířských a básnických. **Obrazové básně** jsou zcela konformní aktuálním požadavkům. Mechanická reprodukce umožňuje knižní formu obrazu. Bude nutno vydávati knihy obrazových básní. Mechanická reprodukce obstará zlidovění umění ve velkém a bezpečně. Tisk je prostředníkem mezi uměleckou produkcí a diváky, ne musea a výstavy. Starý typ výstav je na vyměnění, příliš se podobá galerijnímu mauoleu. Moderní výstava musí být bazarem (veletrh, světová výstava) moderní produkce, manifestací elektri-

ckého, strojového století. Mechanická reprodukce a tisk učiní posléze zbytečnými originály, vždyt přece rukopisy házíme po otištění do koše.

*

Konstruktivismus

Architektura dneška, řízená směrnicemi purisické estetiky, je konstruktivistická, je stavebním, ne dekorativním a aplikovaným uměním. Z moderních konstrukcí a materiálů (beton, sklo, železo), podřízených zákonům ekonomie a účelnosti, vytěžila soulad dispoic, harmonii proporcí, vznesenou poetickou krásu, hodnou své doby.

*

Poetismus

Malířství i básnictví, druhdy ideologické, dospělo, zásluhou kubismu, **k čisté poesii**. Vzniká **OBRAZOVÁ POESIE**.

*

Umění bioskopické

Biomechanika je jedinou dramatickou podívanou dneška. Sport, kino.

*

Nové umění přestává býti uměním. Rodí se nové oblasti a POESIE rozšiřuje své hranice, vystupuje z břehů a spájí se s mnohotvárným moderním životem globu.

s t a v b a

Mies v. d. Rohe

Neznáme formových problémů. Pro nás jsou jen stavební problémy.

Forma není cílem, ale výsledkem naší práce. Není formy o sobě.

Opravdové formové úsilí je podmíněno, sroslé s úkolem a jest nejelementárnějším výrazem jeho řešení.

Forma jako cíl, tot formalismus a ten odmítáme. Právě tak neusilujeme o styl.

Také vůle k slohu je formalistická.

Máme jiné starosti.

Jde nám o to, zbaviti stavitelství estetského spekulativismu a učiniti mu úkolem to, co je má výhradně zaměstnávat, t. j.

s t a v b a

(Se svolením revue „G■“)

„L' ESPRIT NOUVEAU“ ilustrovaná revue soudobé aktivity, Paříž, 3, rue du Cherche-Midi.

„STAVBA“, měsíčník pro stavební umění. II. roč. Číslo à 9 Kč, 12 čísel 90 Kč. Redakce a administrace, Praha I., Kolkovna 3.

„NOI“ Futuristická umělecká revue. Roma, Via Tronto 89. Číslo à 3 liry, 12 čísel 30 lir, pro cizinu 40 lir.

„ZENIT“ Bělehrad SHS., Birčaninova ul.

„HOST“, Praha VII., Sochařská. Číslo à 3-60 Kč.

„MERZ“, Hannover, Waldhausenstr. 5. Čtvrtletník. Předplatné na rok 11-50 Kč.

„G□“ Časopis pro elementární tvorbu. Berlin Friedman Eschenstr. 7. Číslo à 20 c., ročně 6 dolaru. Vydavatel Hans Richter.

„VERAIKON“, Grafická revue. Praha-Smíchov, Štefanikova 8. Dvojčíslo à 13 Kč.

Všechny druhy tiskopisů v cenách levných a v čase nejkratším zhotoví

KNIHTISKÁRNA

ADOLF NOVOTNÝ

Žižkov, Břetislavova ul. 31

Členy Uměleckého Svazu Devětsilu jsou:

Černík A. (Brno), Honzl J. (Praha), Hořejší J. (Praha), Krejcar J. (Praha), Mrkvička Ot. (Praha), Nezval V. (Praha), Remo J. (Praha), Schulz K. (Praha), Seifert Jar. (Praha), Svoboda J. (Praha), Štyrský J. (Praha), Svrček J. B. (Brno), Štulz Vl. (Praha), Teige K. (Praha), Toyen M. (Praha), Vančura Vl. (Zbraslav).

Spolupracující členy jsou:

J. Jíra (Praha), F. D. Píšek (Praha), E. E. Kisch (Berlín), F. C. Weisskopf (Praha).

Prispívajícím členem může se stát každý, kdo zaplatí zápisné Kč 5.— a roční příspěvek Kč 20.—.

Sekretář U. S. Devětsilu: Karel Teige, Praha II., Cerná 12.

Monografie moderního ukrajinského sochaře

K. Teige:

Alexandr Archipenko

16 stran textu a 8 autotypických reprodukcí soch a skulpturálních básní.

Cena Kč 4.—

K dostání u všech knihkupců.

Expeduje: Studentské knihkupectví a nakladatelství Praha II., Spálená.

**Knihy moderních básní,
povědek a románů**

členů

U. S. Devětsilu:

Nezval V.: **Most.** Básně Kč 11.—.

Seifert J.: **Město v slzách.** Revol. básně. V úpravě K. Teigeho. Kč 16.—.

Seifert J.: **Samá láska.** Básně. V úpravě Ot. Mrkvičky. Kč 16.—.

Schulz K.: **Tegtmaierovy železárny.** Román. V úpravě K. Teigeho. Kč 12.—.

Schulz K.: **Sever — východ — jih — západ.** V úpravě K. Teigeho. V tisku.

Devětsil. **Revoluční sborník.** Redigovali a upravili J. Seifert a K. Teige Kč 60.—.

Vančura Vl.: **Proud Amazonky.** Povídky. V úpravě F. Muziky. V tisku.

Všecky tyto knihy na objednávku zasílá

Komunistické knihkupectví a nakladatelství Praha I., Perštýn 6.

„EDICE ATOM“

I. H. de Balzac: **Neznámé arcidílo.** 2 vyd. Kč 7·50.

II. V. G. Korolenko: **Slepý hudebník.** Kč 18.—.

III. Sávitri: **Vítězství velké lásky.** Lidická pohádka z Máhabháraty. Kč 14.—.

IV. Z. Kalista: **Ráj srdce.** Kč 11.—.

V. J. Klepetár: **Bílý okamžik.** Kč 10.—.

VI. F. T. Marinetti: **Osvobozená slova.** 2 vyd. Kč 20.—.

VII. J. Wolker: **Těžká hodina.** Rozebr.

VIII. Z. V. Přibík: **Srdce a zvony.** Rozebr.

IX. Č. Jeřábek: **Cirkus Maximus.** Kč 13·50.

X. Z. Kalista: **Zápasníci.** Kč 10.—.

XI. M. V. Ježková: **Na struně nejtíšší.** V tisku.

XII. Z. V. Přibík: **Šťastní a obětovaní.** V tisku.

XIII. G. K. Chersterton: **Moudrost otce Browna.** V tisku.

XIV. P. Ovidius: **Prostředky proti lásce.** V tisku.

XV. Petronius: **Básně Priapovy.** V tisku.

Knížnice pohádek:

J. Leda: **Pohádka o pekle, nebi a zemi.** V tisku.

K dostání u všech knihkupců

nebo přímo v

**Nakladatelství Václava Petra,
Praha VII., Sochařská ul. č. 334.**

**Výtvarný odbor
Umělecké Besedy**

(Praha II., Jungmannova 39)

v y d a l:

„Život“ I., 1921. Sborník Výt. odboru U. B. 70 ilustrací, z části barevných, 4 pův. grafické přílohy. — Řada studií o současných výtvarných otázkách. Cena Kč 45.—.

„Život“ II., 1922. Sborník Nové Krásy. 150 ilustrací a příloh. — Belletrie. Původní i cizí příspěvky o moderní tvorbě. Nové umění — konstrukce. Soudobá intelektuální aktivita. Redigoval J. Krejcar. Cena Kč 60.—.

Aleš: **Tryptych** (Poesie, Hudba, Malířství). Dokonalé barevné reprodukcce na kartonu montované. Cena Kč 15.—.

Aleš: **Život starých Slovanů.** Cyklus 5 kreseb v obálce. Cena Kč 50.—.

C h y s t á:

„Život“ III. Sborník Výt. Odboru Um. Besedy. Vyjde na podzim.

„Zápisník zmizelého“. — Grafický doprovod V. Sedláčka. Vyjde k Vánocům.